

УДК 658.7

Ткачова А.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ВІД СИСТЕМОЇ ДО СІТЬОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ

Розглянуто процес трансформації форм організації логістичної діяльності від логістичних систем до побудови логістичних сіток, охарактеризовано системну і сітьову форми логістики, класифіковано логістичні сітки.

Ключові слова: логістична діяльність, форми організації логістики, логістична система, логістична сіть, сіть поставок.

The process of transformation of forms of organization of logistic activity from the logistic systems to construction of logistic networks is considered, the system and network forms of logistic are described, logistic networks are classified.

Keywords: logistic activity, forms of organization of logistic, logistic system, logistic network, network of deliveries.

Безперервний характер розвитку економічних відносин визначає необхідність зміни способів і форм організації бізнесу та використання нових концепцій його реалізації. Сучасна економіка базується на інноваціях, інформаційних технологіях, мобільності чинників виробництва та має екологічну спрямованість.

Динамізм ринкового середовища вимагає радикальної реструктуризації підприємств, формування системи паритетної взаємодії виробника та споживача на основі висококомплементарних відносин між суб'єктами ринку й управління цими відносинами на засадах ініціативної стратегії активного росту, ключовими характеристиками якої є збільшення ринкових часток і прибутку, постійне підвищення якості праці і продукції, висока продуктивність праці, низькі витрати ресурсів, гнучка реакція на зміни потреб ринку, мінімальний обсяг запасів і втрат, орієнтоване на споживача управління з мінімальною кількістю ієрархічних рівнів [1]. Це потребує трансформації підприємницьких ієрархічних утворень в простіші, плоскі структури, що відрізняються прозорістю, меншим часом прийняття управлінських рішень, більшою гнучкістю та адаптивністю. Світовий досвід свідчить про відмову від неефективних форм і методів організації діяльності суб'єктів господарювання та постійне збільшення кількості новаторських малих фірм, які більше відповідають вимогам сьогодення. Крім того, великі підприємства, що займають пріоритетні ринкові позиції, активно перебудовують свої виробничі процеси, рішуче скорочують зайві ланки управлінської ієрархії та активно зосереджують свої зусилля на реалізації ключових компетенцій.

Незважаючи на зазначені зміни, що відбуваються у світовій економіці, логістика та її потенціал формують передумови перспектив розвитку, що визначаються реалізацією як традиційних, так і інноваційних форм організації діяльності в сучасних умовах. Щодо стану логістики в Україні, слід визнати недостатнє використання логістичних інструментів та активностей в національній економіці, про що свідчить низьке значення індексу розвитку логістики (Logistics Performance Index – LPI), який у 2010 році дорівнював 2,57 і визначив 102 місце України в світовому рейтингу країн [2, с. 8] (в 2007 році вітчизняна економіка за рейтингом LPI займала 74 місце). Індекс розвитку логістики враховує якість роботи митних органів (customs), наявність логістичної інфраструктури (infrastructure), якість міжнародних перевезень (international shipments), логістичну компетентність (logistics competence), можливість відстежувати вантажі під час їх переміщення (tracking & tracing), швидкість та своєчасність доставки (timeliness). Таким чином, протягом останніх років в Україні простежується негативна динаміка в якості роботи як державних, так і комерційних організацій. В сусідній Російській Федерації спостерігається протилежна позитивна тенденція зміни індексу розвитку логістики: в 2007 році Росія займала 99 місце в міжнародному

рейтингу *LPI*, а в 2010 році вона поліпшила свої позиції до 94 місця (*LPI* склав 2,61) [2, с. 8]. Однак слід констатувати відставання як України, так і Росії від інших європейських країн, яке багато в чому пояснюється недостатньою увагою, що приділяється сьогодні формам організації логістичної діяльності, які здатні підвищити конкурентоспроможність, результативність і ефективність функціонування суб'єктів економічних відносин, значно скоротити розрив між дією та результатом дії.

Форми організації логістики слід розглядати у відповідності з розвитком економічних відносин та еволюцією логістики, що вимагає комплексного дослідження процесів трансформації логістики в сучасних умовах. Це питання ще не отримало належного висвітлення у вітчизняних і зарубіжних працях. Недостатньо проробленими залишаються також питання сітьової організації логістичної діяльності, напрями розвитку системної форми логістики, що не дозволяє суб'єктам ринкових відносин обґрунтовано обирати стратегії розвитку.

Окремі теоретичні і практичні аспекти розвитку логістичних систем висвітлено в працях таких вітчизняних і російських дослідників, як Т.В. Алексинської, В.Г. Алькеми, М.М. Григор'єва, О.М. Зборовської, Є.В. Крикавського, Р.Р. Ларіної, В.Г. Ларіонова [3], Л.Б. Міротіна, М.А. Окландера, В.І. Сергєєва [4; 5], И.Е. Ташбаєва, Л.В. Фролової та ін. Концептуалізація сітьової форми в контексті економічних проблем стратегії бізнесу досить широко представлена як в зарубіжній (С. Дятлов, Р. Емірсон, Т. Євтодієва [1; 6], Д. Іванов, К. Імаї, Х. Ітамі, В. Кат'кало, К. Кук, Р. Майлз, С. Паринов [7], Г. Тореллі, Т. Яковлева та ін.), так і вітчизняній науці (Є.В. Крикавський [8], С.М. Мішина, Ю.В. Пономарьова, О.М. Тридід, Н.І. Чухрай).

Визначаючи значимість теоретичних і прикладних наукових досліджень, слід визнати відсутність комплексного розгляду проблем організації логістичної діяльності в умовах трансформації системи економічних відносин в економіку з ринковим пріоритетом споживача, з формуванням глобального інформаційного середовища та інтеграції економічних процесів. Потребують також більш детального дослідження питання термінології, що дозволить відрізнити системну форму організації логістики від сітьової, наукової класифікації форм і різновидів логістичної системної і сітьової взаємодії, методичні питання формування логістичних систем і сітей.

Цілями статті є дослідження організаційних форм логістики у відповідності з еволюційним розвитком логістичної діяльності, характеристика системної і сітьової форм організації логістики з виділенням їх специфічних ознак, багатокритеріальна класифікація логістичних сітей з деталізацією їх основних видів.

Розвиток логістики як елемента економічної системи суспільства безпосередньо пов'язаний із загальними еволюційними тенденціями, змінами в економічному розвитку, основними з яких виступають: перехід від домінування виробництва товарів до сервісної економіки; перетворення знань в основний ресурс соціально-економічного розвитку і, як наслідок, трансформація капіталомісткого виробництва в наукоємне; системне використання в процесах виробництва і управління новітніх технологій; зростаюча роль інформації і засобів комунікації; інформатизація бізнес-процесів; зміна ролі дистрибуції і концентрація логістичних каналів; посилення впливу наукової і інноваційної діяльності на виробничі процеси; підвищення вимог до екологічної складової діяльності; зміна структури і мотивацій на ринку праці; розмиття меж національних ринків як наслідок глобалізації економіки [1].

Зміни економічного клімату, що спостерігаються сьогодні та призводять до посилення конкурентної боротьби суб'єктів господарювання, вимагають адаптації підприємств до системи взаємовідносин в сучасній економіці шляхом еволюції організаційної форми, під якою розуміється сукупність взаємозалежних структурних, просторових, культурних і

технологічних компонентів, що надає потоку внутрішньофірмових подій визначений характер, образ і порядок.

Логістика в сучасних умовах повинна орієнтуватися на якісні критерії здійснення логістичних процесів і операцій, що робить необхідним переорієнтацію оцінки з фінансової складової бізнесу на ефективність, що полягає в оцінці швидкості реакції компанії на вимоги ринкових суб'єктів, своєчасності здійснення поставок, забезпеченні їх гнучкості. Логістична діяльність завжди характеризувалась високим динамізмом до сприйняття різного роду новацій, що пояснюється специфікою даної діяльності, яка дозволяє прискорити реакцію підприємства на конкуренцію, ринкову кон'юнктуру та вимоги споживачів відносно якості товарів та обслуговування. У зв'язку з цим трансформація організаційних форм логістики залежить від еволюційного розвитку самої логістичної діяльності, оскільки саме в процесі свого розвитку логістика з образу мислення та інструмента оптимізації окремих складових бізнесу перетворилась в сучасну універсальну концепцію, що торкнулась і організаційних форм діяльності. Вектор розвитку організаційних форм логістики характеризується появою на кожному еволюційному етапі нових форм організації логістичної діяльності. Так, для етапу розвитку логістики характерна системна форма організації, на етапі інтеграції поряд з системною формою виникли логістичні сіті, для сучасного етапу глобалізації характерним є формування і функціонування логістичних систем, сітей і кластерів.

Первинною формою організації логістичної діяльності є логістична система – складна організаційно завершена (структурована) економічна система, що складається з ланок і елементів, взаємопов'язаних в єдиному процесі управління матеріальними і супутніми їм потоками [4; 9]. Системна форма організації логістики є класичним варіантом прояву логістичної концепції і передбачає свідому, засновану на співпраці, орієнтовану на результат діяльність з метою створення і доставки споживачу підвищеної цінності [3]. Дана форма організації знайшла своє відображення шляхом формування логістичних систем, цільова орієнтація яких полягає в доставці логістичних потоків із заданими кількісними і якісними характеристиками в максимально можливій мірі підготовлених до виробничого або особистого споживання за оптимального рівня витрат.

Системна форма організації логістики передбачає наявність структурних елементів, які знаходяться у відповідних взаємозв'язках і взаємовідносинах. Декомпозицію логістичної системи можна проводити шляхом визначення:

- натурально-речовинного складу об'єктів управління логістичною системою, при якому виділяють такі елементи системи, як матеріальні ресурси, запаси, склади, транспорт, інформацію, кадри, послуги та ін.;

- функціонального складу елементів логістичної системи, що передбачає в рамках логістичної системи виокремлення блоків за виконанням конкретних логістичних функцій (закупівлі, організація виробництва, збут);

- структурного (об'єктного) складу логістичної системи, що передбачає виділення підсистем, ланок і елементів в рамках логістичної системи.

З позиції організаційних форм управління логістичною діяльністю саме об'єктна ієрархія становить найбільший інтерес. Структурна декомпозиція дозволяє чітко простежити наявність зв'язків як між складовими всередині системи (внутрішні зв'язки), так і між складовими різних логістичних систем, які взаємодіють в процесі переміщення логістичних потоків у зовнішньому ринковому середовищі (зовнішні зв'язки). Отже, внутрішні зв'язки формують внутрішні ланцюги, зовнішні зв'язки – відповідно зовнішні ланцюги. З огляду на це, необхідно розрізняти поняття «логістичний ланцюг» і «ланцюг поставок». Логістичний ланцюг характеризує взаємодію структурних складових в межах функціонування конкретної логістичної системи, тобто сприяє встановленню внутрішніх зв'язків. Ланцюг поставок

складається з сукупності підприємств і організацій різних видів діяльності, які забезпечують рух логістичних потоків від постачальника початкового рівня до кінцевих споживачів і формують зовнішні зв'язки.

Об'єктна структура логістичної системи є організованою сукупністю її підсистем, в яких протікання потокових процесів забезпечується множиною логістичних ланок. Ланка логістичної системи, в свою чергу, виступає сукупністю її елементів. Можливість розгляду логістичної системи таким чином дозволяє відобразити підпорядкованість і залежність структурних складових даної форми організації логістичної діяльності і одночасно показати цілісне утворення функціональних складових, що характеризується системоутворюючими властивостями, матеріальними, інформаційними і іншими зв'язками.

Логістичні системи є штучними утвореннями, продуктом людської діяльності. Як наслідок, процес формування таких систем має певну частку суб'єктивізму, оскільки їх створення можливо лише на основі діалектичного поєднання об'єктивних закономірностей і суб'єктивних бажань. Вивчення теорії питання створення логістичних систем доводить, що воно можливе лише при дотриманні певних принципів, які дозволяють з точки зору організації вирішити проблему побудови логістичної системи, визначити її характеристики і властивості. Аналіз і узагальнення наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів [4; 5; 9] дозволяють виділити чотири основних принципи синтезу логістичних систем – складність, ділимість, цілісність і структурованість. Інші ознаки або механічно перенесені із теорії систем і основ системотехніки і не завжди об'єктивно розкривають змістовні характеристики логістичної системи, або недостатньо аргументовані.

Принципи, що задають властивості логістичної системи, дозволяють виділити ознаки системної форми організації логістичної діяльності. Наявність цілісної структурності (поєднання взаємопов'язаних об'єктів) дозволяє забезпечити системі нові інтегративні якості. Чітко фіксоване положення елементів по відношенню один до одного і цілого здійснюється на основі прямих і зворотних зв'язків.

Обов'язковою умовою якісного і ефективного процесу формування логістичної системи є дотримання також принципів цілеспрямованості, комплексності, функціональності та емерджентності. З урахуванням зазначених принципів процес формування логістичної системи повинен включати наступні послідовні етапи: визначення цілі логістичної системи, встановлення меж системи, виявлення структурного складу, формування об'єктних складових, виділення функцій кожного об'єкту логістичної системи, розробка показників функціонування логістичної системи, визначення ефективності функціонування системи (рис. 1).

Характеризуючи в цілому системну форму організації логістичної діяльності, необхідно підкреслити деякі особливості, що розкривають її позитивні і негативні сторони [6]:

- системна форма організації передбачає ієрархічну побудову, чітке закріплення функцій за структурними елементами, компромісне або одноосібне вирішення всіх протиріч, що виникають на нижчих рівнях управління;
- системна форма допускає, що кожний структурний елемент (підсистема, ланка) має власні критерії оптимальності, що відображають його внутрішні інтереси;
- системна форма передбачає як централізоване, так і децентралізоване управління;
- домінуючими організаційними структурами при системній формі організації логістики є структури функціонального типу;
- при формуванні структури управління системна форма організації допускає як об'єктну, так і функціональну орієнтацію;
- при системній формі використовуються дві моделі побудови структури управління – адміністративна і контрактна.

Рис. 1. Взаємозв'язок принципів, характеристик і етапів формування логістичних систем

З динамічністю розвитку ринкових відносин і ускладненням управління соціально-економічними процесами об'єктивно з'являється необхідність у встановленні тривалих відносин між учасниками економічної діяльності, що зумовило появу сітьової форми організації логістичної діяльності [7]. Проявом сітьового підходу в логістиці є активізація діяльності в економіці по формуванню логістичних сітей.

Організація логістичної діяльності за сітьовим принципом дозволяє компанії отримати наступні переваги: можливість концентрації і спеціалізації на ключових функціях для забезпечення конкурентних переваг; зниження питомих витрат і інвестицій; підвищення ефективності функціонування за рахунок використання колективних активів фірм, розташованих на різних стадіях ланцюжка вартості; залучення незалежних організацій для виконання супутніх видів діяльності відносно основної компетенції і, як наслідок, підвищення якісного рівня переміщення створених цінностей по ринковому ланцюжку; більш відкритий обмін інформацією між взаємозалежними учасниками логістичної сіті, що сприяє підвищенню стабільності функціонування всіх суб'єктів взаємодії; стимулювання систематичного підвищення кваліфікації співробітників.

В науковій літературі [5; 7] до розгляду логістичних систем підходять з точки зору економіки сітей, ґрунтуючись на тому, що сіть належить одній компанії або групі компаній, які мають єдиний інтерес. У зв'язку з цим традиційно виділяють два класи логістичних сітей: сіті внутрішньої логістики і сіті зовнішньої логістики. Сіть в логістиці розглядається з точки зору кількох підходів: як сукупність взаємопов'язаних і

взаємозалежних центрів логістичної діяльності; як структура каналів дистрибуції, що займаються переміщенням матеріальних потоків від місць виробництва до місць споживання; як конфігурація поставок, прямо чи опосередковано взаємопов'язаних між собою по матеріальним і супутнім потокам; як структурний елемент логістичної системи; як сукупність інфраструктурних утворень логістики. Ці підходи відображають способи організації внутрішньої і зовнішньої логістики і описують сітьові характеристики, що є обов'язковим атрибутом всіх сучасних ефективних організацій, орієнтованих на довгострокову цінність клієнтів, а не на одноразовість транзакцій з ними. Цим пояснюється відсутність чітких розмежувань в трактуванні термінів «логістична система» і «логістична сіть», що призводить до заміни одного терміна іншим, складності розмежування області функціонування логістичного ланцюга і сіті.

Ідентифікаційними характеристиками, які дозволяють чітко розмежувати системну і сітьову форми організації логістики, є ознаки, подані в табл. 1.

Таблиця 1

Ідентифікаційні ознаки системної і сітьової форм організації логістичної діяльності [6]

Ключові ознаки	Логістична система	Логістична сіть
Кількість компаній-учасників	найчастіше одна	як мінімум три контрагента
Автономність сторін	відсутня	присутня
Методи управління	адміністративні	ринкові
Інтеграція	вертикально-горизонтальна	горизонтальна
Тривалість взаємовідносин	довгострокові/ середньострокові	середньострокові/ короткострокові
Форма взаємодії учасників	застосування влади	співпраця
Основа взаємодії	взаємозалежність	спільні цілі
Ціновий механізм, що використовується	закрите ціноутворення, нормування витрат, бюджетування	відкрите ціноутворення
Форма закріплення договірних відносин	класичний контракт	неокласичний контракт
Ступінь рівноправності взаємовідносин	етноцентризм	поліцентризм

З урахуванням ключових ознак логістичну сіть можна охарактеризувати як сукупність принципово рівноправних і незалежних партнерів, між якими встановлені взаємозв'язки по логістичним потокам, що засновані на взаємних зобов'язаннях і відповідальності та функціонують за рахунок спільної ресурсної бази.

Формування логістичної сіті передбачає визначення цілей і принципів її побудови і функціонування та взаємодії із зовнішнім середовищем. Метою формування логістичної сіті є зниження трансакційних витрат, пов'язаних із здійсненням угод, в порівнянні с ієрархічною формою та максимізація сукупних доходів за рахунок виникнення сітьового синергетичного ефекту.

Досягнення зазначеної мети логістичної сіті стає можливим за рахунок формування спільної ресурсної бази її учасників, створення спільної бази знань, обміну необхідними компетенціями і пропозиції ринку більш привабливої цінності, розподілу ризиків між партнерами, спрощеного алгоритму здійснення трансакцій всередині сіті і відповідної

уніфікації засобів передачі інформації, технологій, стійкості інформаційних зв'язків, узгодженості дій учасників сіті, наявності і виконання сітьових стандартів з обслуговування клієнтів, переробки інформації, прийняття рішень, мотивації, впровадження інновацій тощо [10].

Логістична сіть має горизонтальну спрямованість та базується на використанні спеціалізації і налагодженій співпраці з постачальниками товарів і послуг.

Змістовними характеристиками сітьової форми організації логістичної діяльності є наступні:

- в сітях відбувається відмова від ієрархічної побудови структур і чіткого закріплення функцій за структурними елементами (вузлами) сітей;
- в сітях присутня множина суб'єктів, що знаходяться у паритетних відносинах;
- взаємовідносини між суб'єктами побудовані на чітких правилах, що задаються не процедурами, а організацією дій (моделлю координації);
- основою взаємодії в логістичних сітях є врахування інтересів кожного учасника сіті і вміння управляти взаємовідносинами;
- логістичні сіті в управлінні потоками ресурсів використовують інструменти ринкового механізму, а не адміністративні методи;
- сіть передбачає використання колективних активів декількох фірм, що розташовані на різних стадіях ланцюжка вартості;
- учасники логістичної сіті зосереджують зусилля тільки на ключових компетенціях.

Сітьову форму організації логістичної діяльності слід розглядати з точки зору формування досить гнучкої поліцентричної структури, яка дозволяє юридично незалежним компаніям, що входять в неї і мають власні цілі, конкурувати між собою, залучати нових партнерів і одночасно організовувати і координувати діяльність своїх членів. При цьому взаємодія з партнерами будується на використанні ринкових механізмів, а не адміністративних процедур.

Важливим питанням дослідження сітьової форми організації логістичної діяльності є класифікація логістичних сітей, для чого пропонується сукупність ознак, подана в табл. 2.

Завданням сіті основної діяльності є підтримка існуючого бізнесу і більш ефективне використання наявних ресурсів, технологій, знань і вмінь. Компанія, що утворює сіть, здійснює інтеграцію бізнес-процесів, координацію діяльності та надає певну вигоду учасникам сіті. Дана сіть намагається досягти ефективності за рахунок економії сукупних витрат і мінімізації складських запасів. Ключові компетенції сіті основної діяльності пов'язані з прогнозуванням попиту, з ефективністю виробництва і поставок, з міжфірмовими зв'язками та зі здатністю інтенсифікувати технологічні процеси. Центральним моментом при цьому є вміння виявити найбільш ефективний спосіб дії та відповідну йому систему виробництва цінностей.

Сіть, перетворююча бізнес, орієнтована на підвищення ступеня усталеності на ринку, тому більше уваги приділяється формуванню мереж дистрибуції, що представляють товари та послуги організації, утворюючої сіть, на територіальних ринках сукупністю незалежних посередницьких структур. Основний акцент в сіті робиться на об'єднанні знань і вмінь всіх учасників сіті, метою яких є оновлення бізнес-процесів. Процес оновлення включає в себе формування нових знань, що вимагає здатності управляти цими знаннями і забезпечувати обмін ними між учасниками сіті. В такій сіті інформаційні комунікації є основою взаємодії її учасників, що сприяє початку формування культури довірчих відносин.

Різницю між сіттю основної діяльності і сіттю, перетворюючою бізнес, ілюструє рис.2.

Багатокритеріальна класифікація логістичних сіток

Класифікаційна ознака	Види логістичних сіток
Ціль формування	сіті основної діяльності; сіті, перетворюючі бізнес; стратегічні сіті
Ступінь паритетності взаємовідносин	фокальні сіті поставок; динамічні сіті; фокальні динамічні сіті
Територіальна приналежність	локальні; регіональні; національні; міжнародні
Потоки, що обслуговуються	матеріальні; інформаційні; фінансові; сіті послуг
Функціональне розмежування логістичних процесів	виробничі сіті; сіті поставок (закупівель); сіті розподілу; складські сіті; транспортні сіті
Відношення до стадії руху матеріального потоку	сіті поставок (закупівель); сіті розподілу
Відношення до організації, що утворює сіть (фокусної, ініціюючої)	фрагментарні; повні; комбіновані
Форма координації	адміністративні; контрактні

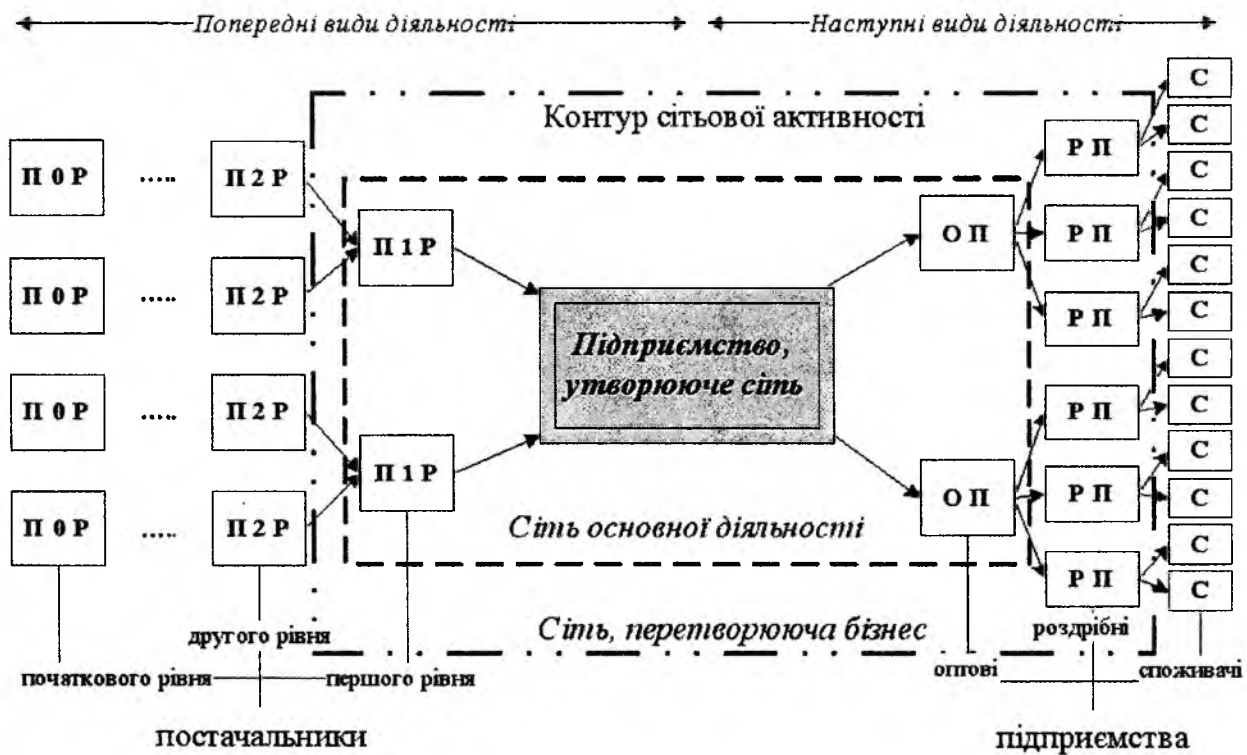

Рис. 2. Межі логістичної сіті основної діяльності і сіті, перетворюючої бізнес

Стратегічна сіть (ланцюг поставок) має основною метою управління всією діяльністю сіті. Всі її учасники отримують конкурентні переваги за рахунок високого ступеня спільного використання інформації та взаємної співпраці. Взаємовідносини в ланцюзі поставок передбачають необхідність значних інвестицій, а вигоди можуть бути

отримані тільки з часом. Крім того, склад учасників в кожному ланцюзі відрізняється низькою мінливістю. Доступ до такої сіті нових учасників досить ускладнений, при цьому сама сіть характеризується поліцентричністю.

Фокальна сіть поставок – це сіть, в якій одна (як правило, крупна) компанія є центральною одиницею (фокальною фірмою), а її постачальники, розташовані на різних сходинках створення цінності (постачальники 1-го, 2-го, 3-го рівнів), знаходяться в залежному становищі. Для фокальної сіті постачальників характерним є стратегічне лідерство однієї центральної компанії, що має прямі і непрямі зв'язки з іншими компаніями в межах чітко сформованої вертикальної структури. Структура таких сітей подібна дереву або піраміді – на кожному наступному рівні кількість постачальників збільшується. Фокальна компанія намагається координувати весь ланцюжок створення цінності, але вимушена при цьому турбуватися про ранжування інтересів партнерів, оскільки її можливості ієрархічної координації мають свої межі.

Динамічна сіть забезпечує свою дієздатність за рахунок децентралізованості, розосередженості, наявності механізмів гнучкого формування нових організаційних структур, здатності до швидкої адаптації до мінливих вимог ринку, саморегулювання і самоорганізації, координації і взаємодії на основі узгодженого з бізнес-партнерами управління процесами і ресурсами. Такі сіті мають поліцентричну структуру – складаються з кількох рівноправних партнерів, що мають незалежні відносини один з одним. Автономні підприємства можуть одночасно бути учасниками інших логістичних сітей.

У випадку, якщо сіть згрупована навколо однієї домінуючої центральної одиниці, яка координує діяльність зі створення цінності ієрархічними методами, маємо справу з фокальною динамічною логістичною сіттю. Вона забезпечує створення цінності для споживача, комбінуючи продукти і послуги компаній-партнерів. Фокальна компанія, використовуючи найкращі компетенції учасників сіті і різних ланцюжків створення цінності, ініціює створення специфічних ланцюжків для виконання певних логістичних завдань. В такій сіті також існує динамічна конкуренція між партнерами, що ведуть боротьбу за участь в специфічних ланцюгах. Основою функціонування фокальної динамічної логістичної сіті є довірчі відносини між партнерськими підприємствами, що робить зайвим розробку формальних договірних норм при створенні сіті.

Запропонована класифікація логістичних сітей (табл. 2) дозволяє ідентифікувати логістичні сіті від інших сітьових формувань і визначити рівень їх розвитку і адаптивності до ринкових умов.

Таким чином, динамічний розвиток ринкових відносин зумовлює трансформаційні процеси у відношенні організації логістичної діяльності, що супроводжуються переходом від ієрархічних (системних) форм управління до сітьових форм, які максимально наближені до сучасних умов і мають більше переваг в порівнянні з логістичними системами. Однак слід відмітити, що в умовах традиційної економіки частіше виникає необхідність трансформації сітей в системну форму, яка дозволяє досягати конкурентних переваг за рахунок суворого контролю над ланцюгом створення цінностей. З огляду на це, перспективами подальших досліджень в даному напрямі слід визнати необхідність розробки комплексної методики аналізу організаційних форм логістики з урахуванням стану і рівня розвитку ринкового середовища функціонування господарюючих суб'єктів, яка повинна надати можливість провести всебічне вивчення існуючої організаційної форми логістичної діяльності, отримати достовірну інформацію про її стан і ступінь готовності до еволюційних змін.

Література:

1. Евтодиева Т.Е. Современные аспекты экономического развития общества и реализации логистики / Т.Е. Евтодиева // Проблемы современной экономики. – 2011. – №3(39). – С. 177-181.
2. Connecting to Compete 2010. Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators / J.-F. Arvis, M.A. Mustra, L. Ojala, B. Shepherd, D. Saslavsky. – Washington : The World Bank, 2010. – 58 p.
3. От тейлоризма до логистики, от логистики до интеллекта (методологические аспекты современной логистики) / [Ларионов В.Г., Мельников О.Н., Шершнев Е.С., Проценко И.О., Гребенник В.Ю.] ; под общ. ред. В.Г. Ларионова, О.Н. Мельникова. – М. : ИД МЕЛАНП, 2002. – 416 с.
4. Сергеев В.И. Логистика в бизнесе : учебник / В.И. Сергеев. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 514 с.
5. Сергеев В.И. Логистические системы мониторинга цепей поставок : учебное пособие / В.И. Сергеев, И.В. Сергеев. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 172 с.
6. Евтодиева Т.Е. Сравнительная характеристика системной и сетевой форм организации логистики / Т.Е. Евтодиева // Проблемы современной экономики. – 2011. – №1(37). – С. 169-171.
7. Паринов С.И. К теории сетевой экономики / С.И. Паринов. – Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 2004. – 168 с.
8. Крикавский Е.В. Логистический центр – это узловой объект логистических сетей / Е.В. Крикавский // Логистика: проблемы и решения. – 2008. – №5. – С. 38-39.
9. Лукинский В.С. Модели и методы теории логистики : учеб. пособие / под ред. В.С. Лукинского. – СПб. : Питер, 2008. – 448 с.
10. Багиев Г.Л. Развитие предпринимательской деятельности в цепях создания стоимости [Электронный ресурс] / Г.Л. Багиев, М.А. Попов // Проблемы современной экономики. – 2011. – №1(37). – Режим доступа : <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3485>.

Рекомендовано до публікації
д.е.н. Кошкаръовим О.П. 21.04.2012

Надійшла до редакції
23.04.12